

Abdulla Oripov she'riyatida xalqona uslub va milliy ruh uyg'unligi

Oybarchin Abdulhakimova¹

Abstrakt

Ushbu maqolada Abdulla Oripov adabiy-estetik qarashlarida folklor an'alarining o'rni tadqiq qilingan. Ijodkor badiiy-estetik tafakkuri yuksalishida xalq og'zaki ijodining ta'siri masalasi uch bosqichga bo'lib tahlil etilgan: 1) shoir ijodining ilk davrida xalq og'zaki ijodiga murojaat; 2) ijodkor poetik tafakkuri takomilida xalq og'zaki ijodi motivlari badiiy sintezining o'rni; 3) umr so'ngida yaratilgan she'rlarida xalq og'zaki ijodi an'alarining poetik yangilanishi. Tahlillar natijasida folklor an'alariga ijodiy yondashuv, ularni poetik yangilash va takomilga yetkazish Abdulla Oripov she'riyatining abadiyatini ta'minlab kelayotgan asosiy omillar ekani yuzasidan ilmiy xulosalar chiqarilgan.

Kalit so'zlar: *motiv, badiiy sintez, badiiy-estetik tafakkur, falsafiy-poetik xulosa, ramziy-majoziy obraz, poetik yangilanish, fenomenal hodisa, badiiy mahorat.*

Kirish

Badiiy adabiyot yuzaga kelishining adabiy-estetik omili hisoblangan xalq og'zaki ijodi epos, qissa, ertak, hikoya, qo'shiq, maqol va topishmoq singari janrlarni o'z ichiga oladi. Xalq og'zaki ijodi yuksak iste'dod egalari uchun ilhom manbaidir. Haqiqiy ijodkor folklor materiallaridan ruh oladi, xalq dostonlari va ertaklarida mavjud obraz va timsollarni qayta ishlaydi, maqol va matallardagi oz so'zda teran mazmunni ifodalash usullaridan san'atkorona foydalanib, poetik jihatdan takomilga yetkazadi.

Asosiy qism

Millatning ulug' shoiri Abdulla Oripov ijodi, bu jihatdan, tadqiqotlar uchun boy material beradi. Ijodkor badiiy-estetik tafakkuri yuksalishida xalq og'zaki ijodining o'rni masalasini quyidagi uch bosqichda o'rganish mumkin:

¹Abdulhakimova Oybachin Nurboy qizi – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

E-pochta: abdulhakimovaoybachin@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2428-7547

Iqtibos uchun: Abdulhakimova, B. N. 2022. "Abdulla Oripov she'riyatida xalqona uslub va milliy ruh uyg'unligi". *O'zbekiston: til va madaniyat* 2(2): 63-71.

- ✓ shoir ijodining ilk davrida xalq og'zaki ijodiga murojaat;
- ✓ ijodkor poetik tafakkuri takomilida xalq og'zaki ijodi motivlari badiiy sintezining o'rni;
- ✓ umr so'ngida yaratilgan she'rlarida xalq og'zaki ijodi an'analarining poetik yangilanishi.

Folklor an'analarini teran bilish va ijod jarayonida qo'llash ijodkor badiiy-estetik tafakkuri takomilida alohida o'rintutadi. Chunki xalq og'zaki ijodi badiiy asardagi milliy ruh ifodasini kuchaytiradi. Badiiy ijod namunalarini mohiyatan xalqqa yaqinlashtiradi. Xalqni badiiyat sirlarini anglashga tayyorlaydi. Abdulla Oripov she'riyati teran falsafiy tafakkur va milliy ruhni yuksak darajada uyg'unlashtirgani jihatidan ham fenomenal hodisa. Shoir lirikasini ushbu kontekstda o'rganish shoir ijod laboratoriyasiga chuqurroq kirish, badiiy mahorati sirlarini nozikroq anglash imkonini beradi.

Ijodining ilk bosqichlaridanoq Abdulla Oripov she'riyatida milliy ruhiyatni inja ifodalashga intilish kuchli bo'lgani kuzatiladi. Xalq dostonlari va ertaklar, maqollaru hikmatli so'zlar, latifayu hangomalarni chuqur o'rgangan shoir ulardagi obraz va motivlarni, so'z o'yinlariyu qochirimlarni lirik asarlarida mahorat bilan qo'lladi. "To'g'ri, shoir adabiyot olamiga kirib kelgan kezlarda, uning hayotiy tajribasi yoxud ijodiy tayyorgarligi yetarli bo'lmagandir, lekin iste'dod egalarning o'ziga xos savqi tabiiysi, yana ham aniqroq aytganda "payg'omlar"ni qabul qilishga munosib qalb ko'zi ochiqligini inkor qilib bo'lmaydi" [Davlatova 2022, 15].

Abdulla Oripov xalq maqollarini gohida aynan keltirsa, ba'zan ular konstruksiyasiga juz'iy tahrirlar kiritadi. "Mumtoz she'riyatda xalq maqollaridan, masal va hikmatlardan foydalanish *irsoli masal* deb nomlanishi ma'lum. Ushbu badiiy san'at "...gapda yoki she'rda maqol, matal va hikmatli so'zlarni muayyan maqsadda tamsil yo'li bilan ishlatmoq" [Исхоков 2014, 47] ekani e'tiborga olinsa, shoirning bu boradagi tajribasi ijod ahlining bugungi avlodiga o'rnak bo'larli ekani ayon bo'ladi. "Abdulla Oripov zamonaviy she'riyatimizda bu san'atni yuksak mahorat bilan va eng ko'p qo'llagan shoir deyilsa, aslo mubolag'a emas" [O'sarova 2020, 62]. She'r matniga olingan maqollar konstruksiyasidagi o'zgartirishlar ba'zan ma'no yoki shaklga, ba'zan har ikkalasiga ham tegishli bo'ladi. "Haqiqat yo'llari" nomli she'ridagi: "*Ba'zan yomon ot qolur yaxshi odamdan, hatto. Qay bir yovuz kimsani yaxshi derlar erta kun*", degan satrlar buning isbotidir. "Yaxshidan nom qolur, yomondan dog'" xalq maqolining mazmuni shoir she'rida qarama-qarshi ma'noda qo'llangan. Ba'zida hatto yaxshi odamdan ham yomon ot qolishi mumkinligiga doir

ifoda shoir maqolga ma'no jihatdan ham, shakl jihatdan ham ijodiy ishlov berganini ko'rsatadi. Bu esa, o'z navbatida, Abdulla Oripovning so'zga nechog'lik katta mas'uliyat bilan qaraganidan dalolat beradi.

She'rdagi *"Deydilar, har zamonning bordir o'z tarozusi, Oh naqadar rost erur ushbu buyuk haqiqat"* satrlari *"Har yerni qilma orzu, har yerda bor tosh-u tarozi"* maqoli yangicha qo'llangani bilan alohida ajralib turadi. Maqolda urg'u makonga berilgan bo'lsa, shoir e'tiborni zamonga qaratadi. Natijada ko'lamli falsafiy-poetik xulosa chiqariladi.

Abdulla Oripov adabiy-estetikasiga xalq og'zaki ijodining ta'siri shoir asarlarida folklorizmlarning, xususan, ertaklarda uchrovchi motivlarning ko'p qo'llanishidir. Motivning syujet tarkibidagi halqalardan biri hamda voqelikni yuzaga keltiruvchi asosiy unsur ekani e'tiborga olinsa, ularning shoir ijodida mahorat bilan qo'llanishi sabablari oydinlashadi. "Uyqu" va "Ko'zgu" she'rlari, bu jihatdan, alohida o'rin tutadi. Shoirning "Uyqu" she'ri 1965, "Ko'zgu" 2015-yilda yozilgan bo'lishiga qaramay, ular bir-birining uzviy davomidek taassurot qoldiradi. Bilamizki, xalq og'zaki ijodida "uyqu" va "ko'zgu" motivi bor. Dostonlarda ham voqelikni yuzaga keltiruvchi "uyqu" motivi ko'p o'rinlarda qo'llaniladi. Masalan, "Alpomish" dostonida Surxayil kampir Alpomishga uyqu dori berib, chohga tashlaydi va u uzoq muddat uyquga ketadi. Dostonlarda qahramonlarni uyquga ketkazish, ya'ni uyqu motivini qo'llash orqali salbiy qahramonlarning yovuzliklari amalga oshiriladi. Abdulla Oripov "Uyqu" she'rida barcha nohaqliklardan yiroqda bo'lish, jamiyatdagi voqea-hodisalardan ayro yashamoq niyatida uzoq vaqt uyquga ketish istagini mana bu tarzda badiiy talqin etadi:

*Odamlar uxlaydi, o'n yil, o'n besh yil,
Sezmasdan, sevmasdan, hissiz va mudroq.
Ba'zida ochiq gap, o'rtansa ko'ngil.
Uxlagim keladi mening ham uzoq.*

Bu uyqu orqali shoir o'zi yashab turgan muhitdan, barcha narsadan uzilishni xohlaydi. Lekin ushbu holat muayyan voqelik va uning ta'siridagi kayfiyat mahsuli bo'lib, barqaror emas. Lirik qahramon iroda kuchi bilan bu kayfiyatni yenga oladi. Inson kurash uchun yaralgan, kurash tiriklikning asosiy sharti deb bilgan shoir uyquni o'limga mengzaydi. Natijada hayot falsafasining asl mohiyatini aks ettiruvchi mana bunday xulosaga keladi:

*Ammo bormi imkon bunday uyquga,
Kurashga yaralgan jafokash inson.*

*Har qanday kurash ham hayotdir unga,
Har qanday uyqu ham – o'lim har qachon!*

Ushbu satrlar xalqimizning “Uyqu o'limdan qattiq” degan mashhur maqoli bilan muayyan uyg'unlikka ega. Ma'lum bo'ladiki, Abdulla Oripov xalq maqollarini yoki folklor asarlaridagi motivlarni aynan takrorlamaydi. Ularni ijodiy qayta ishlaydi, individual falsafiy qarashlari bilan boyitadi, poetik talqin jihatdan mukammal darajaga yetkazadi. Shoir fikricha, har qanday kurash – hayot belgisi, har qanday uyqu – o'lim alomati. Kurash va uyqu, hayot va o'lim tushunchalari hosil qilgan tazod muallif ifodalamoqchi bo'lgan fikrning ta'sir kuchini oshirib yuborgan.

“Ramz, ishora – badiiy ijodning bosh belgisidir. Hayotni boriday aks ettirishga qaratilgan odmi so'z badiiyatga tegishli emas. Ta'sirli, hissiy so'zgina ko'rkamlik yaratadi” [Yo'ldosh Qozoqboy, 2018, 496].

Ma'lumki, xalq og'zaki ijodida, xususan ertaklarda hayvonlar ramziy-majoziy obrazlar sifatida badiiylilikning asosiy omili vazifasini o'taydi. Shu turdagi obrazlar vositasida hayotiy haqiqatlar badiiy haqiqatga aylantiriladi. Folklor materiallarida xalqning ruhiyati, kechinmalari, orzu-armonlari ramziy-majoziy obrazlarga ko'chirilib tasvirlanadi. Xalq og'zaki ijodida har bir jonivor muayyan ramzni ifodalab keladi. Masalan, bo'ri – ochko'zlik, ayiq – laqmalik, go'llik, chumchuq – chaqimchilik, sher – kuch-qudrat, it – vafo, tulki esa ayyorlik ramzi. Abdulla Oripov ijodida ham ramziy-majoziy tasvir yetakchilik qiladi. Bu tipdagi obrazlar shoir badiiy-estetik qarashlarini o'zida mujassam etishi jihatidan qimmatlidir.

Shoir lirikasida it obrazi faol qo'llangan. Abdulla Oripov badiiy-estetik tafakkurining o'ziga xosligi shundaki, u muayyan hodisaga yoki ma'lum bir mavzuga kutilmagan tomondan yondashadi. Jumladan, xalq og'zaki ijodiga xos obrazlar talqinida ham hech bir ijodkorni takrorlamaydi. Hech kimning xayoliga kelmagan ohorli tashbehlaru istioralarni qo'llaydi. “Hikmatli gaplarga” (1979) she'rining tahlili ham ushbu fikrni tasdiqlaydi:

*Hikmatli gaplarga quloq solmoq darkor.
Quloq solmoq darkor xalqning so'ziga,
Lekin odamlarning bir odati bor,
Maqol to'qiydilar moslab o'ziga.*

She'rning ushbu boshlanma bandida hikmatli gaplar, xalqning so'zi ahamiyatli ekani haqidagi poetik fikr o'zani birdaniga kutilmagan tarafga buriladi. “Lekin” zidlov bog'lovchisi shoir ijodiy

niyati o'zgacha ekaniga ishoradir. Odamlarning o'ziga moslab maqol to'qishi haqidagi ikki satr ijodkorning she'r muhibiga aytmoqchi bo'lgan fikri odatiy emasligidan ogoh etadi. O'quvchi she'r davomini intiqlik va alohida qiziqish bilan mutolaa qilishga tayyorlanadi:

*Masalan, it – vafo demishlar, hayhot,
It egalari buni to'qiganlar zab.
Birovning itidan bo'lgil ehtiyot,
O'zingniki bo'lsa boshqa gap.*

She'rda "It – vafo..." degan mashhur maqolga o'zgacha rakursdan munosabat bildirilgan. Shoir itni ikki turga ajratadi: birovlar iti va o'zingniki. Begona it, odatda, o'zi tanimagan odamga bor kuchi bilan tashlanadi. Bundan tashqari, it egalari ko'ppagini o'zi yoqtirmagan odamga olkishlashi ham mumkin. Shoirning birovlar itidan ehtiyot bo'lishni tavsiya etayotgani sababi shunda. "O'zingniki bo'lsa boshqa gap" – bu satr "It egasini qopmas" degan bu jonivor bilan bog'liq boshqa maqolning o'ziga xos badiiy talqinidir. Ushbu obrazning majoziy ma'noda qo'llangani e'tiborga olinsa, shoir bir qancha ma'no qatlamlariga ega teran fikrni poetik ifodalagani ayon bo'ladi. Inson hayoti ham, xarakteri ham biz o'ylagandan ko'ra murakkab. Kimgadir ezgulik timsoli bo'lib ko'ringan kishi ba'zan arzimagan manfaat ilinjida uchinchi bir kimsaning qutqusi bilan boshqa birovga yomonlik qilishi ham mumkin. Bu she'r, aslida, jamiyat hayotidagi murakkab munosabatlar ramziy-majoziy obraz vositasida bor ziddiyatlari bilan talqin etilgani jihatidan badiiy yangilikdir.

Abdulla Oripov umrining so'nggi yillarida bebaho ijodiy samara manbai hisoblangan xalqona ohanglarga kuchliroq rag'bat ko'rsatdi. Xalqona ruh va falsafiy teranlik mutanosibligi bu davrda yangi poetik darajaga yuksaldi. Ayni shu xususiyat haqida shoir ijod laboratoriyasini o'rgangan Adiba Davlatova quyidagicha yozadi: "U she'riyat bilan birga o'sdi, ulg'aydi. Xuddi tuyg'ulari kamol topib, cho'nglashib borgan kabi adabiyotga qarashi, uning masalalariga muayyan munosabati ham shakllanib bordi. Har bir odam o'ziga xos individual qobiliyat va intellekt sohibi. Lekin buning o'zi yetarli emas. Odam ma'lum sohada muayyan natijaga erishishi uchun albatta ilmiy va amaliy maktablarni o'tamog'i lozim" [Davlatova 2022, 18]. Ijodkorning "Haj daftari" turkumidagi "Ona", "Ro'za" she'rlari shular jumlasidandir. Shoir "Ona" nomli she'rida:

*Qavmimni ranjitib qo'ymayin, ammo
Tobut yasab kelgan er zoti doim.*

*Onalar bag'riga faqat beshik jo,
Hayotbaxsh allalar aytgan, muloyim.*

Beshik – tug'ilish, ya'ni hayotning ibtidosi ramzi. Tobut esa o'limni, ya'ni umr intihosini ifoda etadi. Ramziy ma'noda, ular ikki eshikka mengzaydi: biridan hayot ostonasiga kiriladi, ikkinchisidan chiqib ketiladi. She'rda inson hayoti ana shu ikki eshik – beshik va tobut oralig'ida kechishi falsafiy talqin etilgan. Bu ikki ramziy obraz hosil qilgan tazod she'rning mazmunan teran, badiiy jihatdan mukammal bo'lishini ta'minlagan. "Beshik" va "hayotbaxsh alla" tanosubi ham she'rning ta'sir kuchini oshirgan. O'zbek onalari tug'ilgan go'dakni beshikka belab, allalar aytishi qadim-qadimdan odat bo'lib keladi. Alla – xalqimizning eng qadimiy qo'shiqlaridan bo'lib, asosan beshikdagi bolaga aytilgan. Demak, "beshik" va "alla" egizak tushunchalardir. Onalar alla orqali Allohdan farzandining umri uzoq bo'lishini, komil inson bo'lib ulg'ayishini so'rab niyat qilishadi. Ana shu ezgu tushunchalar she'rda milliy ruh va teran falsafa uyg'unlashuvini ta'minlagan.

"Ro'za" she'ri ham o'zbek ruhiyatini, xalqimizning toza tabiatini ifodalagani bilan alohida ajralib turadi. Musulmon ahli uchun Ramazon hayiti nechog'liq ulug' bayram hisoblansa, qadimiy milliy bayram hisoblangan Navro'z xalqimiz uchun shunchalik qutlug' ayyomdir. She'rda ana shu ikki muborak bayram ruhi o'ziga xos poetik tasvir vositalari orqali betakror talqin etilgan:

*Ramazon oyida, hayit chog'ida,
Sumalak pishirdi ahli musulmon.
Unni qovurdilar ahli musulmon,
Halim tayyorladi kimda bor imkon.*

*Bahor keldi, mana, qishdan chiqoldik,
Bergan rizq-ro'ziga, ne'matga sharaf.
Tog'dayin zahmatni axir yiqoldik,
Tabiatga sharaf, himmatga sharaf.*

Sumalak va halim shunchaki ovqat emas. Bu ikki taomni bir-ikki kishi emas, odatda, ko'pchilik pishiradi. "Ahli musulmon"ni birlashtiradigan, boshini qovushtiradigan, ahillik va birdamlik ramziga aylangan ne'matlardir ular. O'zbek xarakteri, millat ruhiyati shunday: har bir ne'matga shukr aytadi. Qishdan chiqib, bahorga yetgani uchun ham, rizq-ro'zini butun qilgani uchun ham, tog'dayin zahmatni yenga bilgani uchun ham shukr izhor etilayotgani she'rda milliy ruhiyat o'ziga xos badiiy talqin etilgani isbotidir.

“O'ng qovog'im uchdi-yo” she'riga shoir “Xalqona” deb izoh bergan. She'r shoir lirik kechinmalarini, milliy ruhiyatni ifoda etishdan tashqari, folklorga xos badiiy tasvir vositalaridan san'atkorona foydalanilgani bilan ham yuksak badiiy qimmatga ega.

*O'ng qovog'im uchdi-yo,
Chap qovog'im uchdi-yo.
O'lsalarda qolgan yurtim
Birdan esimga tushdi-yo.*

She'r oxiriga 2016-yil 10-oktyabrda yozilgani qayd etilgan. Demak, shoir vafotidan roppa-rosa yigirma besh kun avval ijod etilgan she'r. Shaxs va ijodkor sifatida bir umr Vatan muhabbatini qismat deb bilgan Abdulla Oripov xalqona ohangda o'lsalarda qolgan yurtini eslayapti. O'ngmi yoki chapmi, qovoq uchishiga e'tibor berish, bunga ma'no yuklash o'zbekning tiynatiga xos tushuncha. She'r, shu jihatdan, milliy ruhni ifoda etgani bilan ahamiyatlidir.

O'zbek – bolajon xalq. Bu elning tabiati shunday: qaerda, qay vaziyatda bo'lmasin, bolalari – jigarbandlarini, yaqin do'stlarini o'ylaydi. Ularga yaxshilik sog'inadi. Millatning ana shu fazilati umrining so'nggi kunlarini yashayotgan, ehtimol, buni ko'ngli sezib turgan buyuk shoir kechinmalari tarzida izhor etilyapti: *“Bolalarim omonmikan, Gulzorlarim chamanmikan. Davradoshu jo'ralarim Haliyam men tomonmikan”*.

Bunday kezlari, odatda dildagi armonlar ham eslanadi: *“Hayitda ham borolmadim, Jigarlari so'rolmadim. Qancha hafta, oylar o'tdi, Qishlog'imni ko'rolmadim”*. Eng ahamiyatlisi, bu armonlar ham jigarlarga oqibat, ona zaminga muhabbat tuyg'usi bilan yo'g'rilgan. Lirik kechinma va toza tuyg'ular, xalqona uslub va milliy ruh uyg'unligida bitilgan bu satrlarni befarq o'qish imkonsiz.

*O'ng qovog'im uchdi-yo,
Chap qovog'im uchdi-yo.
Uzoqdagi shoir o'g'li
Kimning yodiga tushdi-yo.*

Abdulla Oripov muhabbat haqida yozadimi yoki tabiatni vasf etadimi, ijtimoiy voqelikdan olgan taassurotlarini qalamga oladimi yoki hayot falsafasini talqin qiladimi, qat'i nazar, mavzuni jondan sevgan Vatani va ona xalqi tomonga buradi. Farzand sifatida ham, shoir sifatida ham qismatini Vatan va xalq taqdiri bilan uyg'un deb bildi. Xalqining kamolini, ona Vatanining taraqqiysini ko'rmoqni orzu qildi, butun kuchini, bor ijodiy salohiyatini ana shu muqaddas ishga safarbar etdi. Shu bois xalqning uzoqdagi shoir o'g'lini unutishi,

yod etmasligi uning uchun hayot-mamot masalasi bo'lgan. Ana shu iztirob shoir ko'nglini larzaga solgan. Bu hol umrining so'nggi lahzalarigacha shoir ona Vatan, jonajon xalqi yodi bilan yashaganiga yorqin dalildir. Bu hol Abdulla Oripov adabiy-estetik qarashlarining negizida Vatan va xalq muhabbati turgani haqidagi to'xtamga olib keladi.

Xulosa

Abdulla Oripov ijod olamiga kirib kelgan dastlabki kezlaridan milliy folklor namunalarini qunt va sabot bilan o'rgangan. Milliy ruhiyatni betakror badiiy talqin etish, xalqona uslub imkoniyatlaridan san'atkorona foydalanish shoir she'riyatining asosini tashkil etgan. Xalq og'zaki ijodi motivlarining badiiy sintezi ijodkor badiiy tafakkuri takomilida alohida o'rin tutgan. Umr so'ngida yaratilgan she'rlarida ham xalq og'zaki ijodi an'analarini poetik yangilashga alohida diqqat qaratgan. Ushbu xususiyatlar, o'z navbatida, Abdulla Oripov she'riyatining abadiyatini ta'minlab kelayotir.

Adabiyotlar

- Орипов, Абдулла. 2019. *Танланган асарлар*. Тошкент.
Давлатова, Адиба. *Абдулла Орипов шеъриятида поэтик тафаккур тадрижи*. Филол. фан. док-ри.... дисс. 2022. Тошкент.
Исҳоқов, Ёқубжон. 2014. *Сўз санъати сўзлиги*. Ўзбекистон. Тошкент.
Йўлдош, Қозоқбой. 2018. *Сўз ёлқини*. Ғафур Ғулом номидаги НМИУ. Тошкент.
Ўсарова, Лайло. 2020. *Абдулла Орипов асарларида миллий руҳифодаси*. Филол. фан. бўйича фалсафа док-ри... дисс. автореферати. Тошкент.

Popular style and nationality in Abdulla Aripov's poetry the harmony of spirit

Oybarchin Abdulhakimova¹

Abstract

In this article, Abdulla Aripov's literary and aesthetic views the role of folklore traditions is explored. The question of the impact of folk oral creativity on the rise of the artist's artistic and aesthetic thinking is analyzed in three stages: 1) appeal to folk oral creativity in the first period of the poet's work; 2) the place of the artistic synthesis of motives of folk oral creativity in the improvement of the poetic thinking of the creator; 3) poetic renewal of folk oral traditions in poems created at the end of life. As a result of the analysis, scientific conclusions were drawn that the creative approach to folklore traditions, their poetic renewal and improvement are the main factors that ensure the immortality of Abdulla Aripov's poetry.

Key words: *Motive, artistic synthesis, artistic-aesthetic thinking, philosophical-poetic conclusion, symbolic-figurative image, poetic innovation, phenomenal event, artistic skill.*

References

- Oripov, Abdulla 2019. *Tanlangan asarlar*. Sharq. Toshkent.
- Davlatova, Adiba. *Abdulla Oripov she'riyatida poetik tafakkur tadriji*. Filol. fan. dok-ri.... diss. 2022. Toshkent.
- Is'hoqov, Yoqutjon. 2014. *So'z san'ati so'zligi*. O'zbekiston. Toshkent.
- Yo'ldosh, Qozoqboy. 2018. *So'z yolqini*. G'afur G'ulom nomidagi NMIU. Toshkent.
- O'sarova, Laylo. 2020. *Abdulla Oripov asarlarida milliy ruh ifodasi*. Filol. fan. bo'yicha falsafa dok-ri.... diss. avtoreferati. Toshkent.

¹*Abdulhakimova Oybachin Nurboy kizi* - Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi.

E-mail: abdulhakimovaoybachin@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2428-7547

For citation: Abdulhakimova, O. 2022. "Popular style and nationality in Abdulla Aripov's poetry the harmony of spirit". *Uzbekistan: Language and Culture*. 2(2): 63-71.